

ИЗВЕШТАЈ О УЧЕШЋУ ДЕЛЕГАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ НА
КОНФЕРЕНЦИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА О ПРОМЕНИ КЛИМЕ, 11-22.
НОВЕМБАР 2013. ГОДИНЕ, ВАРШАВА, ПОЉСКА

I. Уводне напомене

Одржавање Конференције под званичним називом: „Конференција Уједињених нација о промени климе у Варшави” (у даљем тексту: Конференција) било је предвиђено за период 11-22. новембар 2013. године у Варшави, Пољска. Иако је завршетак Конференције био предвиђен за 22. новембар, Конференција је званично завршена 23. новембра 2013. године.

У оквиру Конференције, одржано је 19. заседање Конференције држава чланица Оквирне конвенције УН о промени климе (у даљем тексту: COP19), 9. заседање Конференције држава чланица Кјото протокола (у даљем тексту: COP/MOP9), 39. заседање Помоћног органа за науку и технологију (у даљем тексту: SBSTA) и 39. заседање Помоћног органа за имплементацију (у даљем тексту: SBI), као и трећи део 2. заседања „Ad Hoc” радне групе за ефикасне акције Платформе из Дурбана (у даљем тексту: ADP).

Део Конференције на министарском/високом нивоу био је планиран за период од 19. до 22. новембра 2013. године. Током овог дела Конференције Министри/високи представници институција Владе давали су званичне изјаве/ обраћања. Поред тога организован је и низ консултација у форми дијалога, по кључним питањима као што су: финансирање, штете и губици као последица климатских промена, рад ADP, а преговори на највишем нивоу настављени су и 23. новембра. Они су у највећој мери и допринели усвајању одлука и завршетку Конференције, дан након званично очекиваног краја исте.

Рад Конференције одвијао се кроз пленарне седнице, састанке контакт група и „Ad Hoc” Радне групе ADP, неформалне консултације и консултације на највишем нивоу.

Основни циљ Конференције био је обезбеђивање континуитета у борби против климатских промена, с обзиром да су одредбе Првог периода Кјото протокола завршене 31. децембра 2012. године, те да је на прошлогодишњој конференцији одржаној у Дохи, Катар, започет Други период Кјото протокола који ће трајати до краја 2020. године. На истој конференцији договорено је и да ће на конференцији 2015. године бити усвојен документ о обавезама на међународном нивоу, који ће почети да важи од 2020. године. У овом контексту од Конференције у Варшави било је очекивано да ће довести до дефинисања детаљног плана рада у 2014. години, а како би до децембра 2014. године биле познате обавезе свих држава чланица Конвенције за период после 2020. године. Ово у циљу верификације и прихватања истих на међународном нивоу. Такође, у складу са договором из Дохе, Конференција је требала да обезбеди договор по питању конкретнијих могућности и начина повећања смањења емисија на међународном нивоу (с обзиром да тренутно преузете обавезе смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште не могу одржати пораст глобалне температуре на 2⁰С).

Од самог почетка Конференције као кључна питања за постизање договора наметнула су се питања обезбеђења финансијске помоћи земљама у развоју до 2020. година и механизма за штете и губитке настале услед климатских промена.

На Конференцији је учествовало преко 100 министара и високих представника представника Влада, као и велики број представника УН тела и агенција, међународних организација и организација цивилног друштва и представника медија.

На Конференцији је учествовала делегација Републике Србије у саставу:

- шеф делегације:

Радојко Богојевић, амбасадор Републике Србије у Републици Пољској;

- заменик шефа делегације:

Данијела Божанић, шеф Одсека за климатске промене у области животне средине, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине;

- чланови делегације:

1. Михајло Петровски, први савеник у амбасади Републике Србије у Републици Пољској;

2. Јелена Марковић – Крстић, саветник у амбасади Републике Србије у Републици Пољској.

II. Резултати Конференције

1. Ток Конференције

Заседања Конференције држава чланица Оквирне конвенције УН о промени климе, Конференције држава чланица Кјото протокола, Помоћног органа за науку и технологију и Помоћног органа за имплементацију започела су пленарним заседањима 11. новембра 2013. године.

Почетно пленарно заседање „Ad Hoc” радне групе за ефикасне акције Платформе из Дурбана одржано је 12. новембра 2013. године. Рад ADP започет је полазећи од резултат Конференције одржане у Дохи, 2012. године, када је договорено да ће садржај новог документа за период после 2020. године бити доступан за разматрање не касније од децембра 2014. године, а нацрт финалног документа до маја 2015. године. Такође је договорено да ће током 2013. године бити идентификоване и представљене могућности за постизање потребних смањења емисија ГХГ до 2020. године, како би се постигао 2⁰С циљ, али и дефинисати детаљни план рада за 2014. годину.

Конференција Уједињених нација о промени климе у Варшави отпочела је подсећањем на разорни тајфун који је, непосредно пред почетак Конференције, нанео велике штете и однео бројне животе на Филипинима. Шеф делегације Филипина рекао је да овај догађај опомиње чланице Оквирне конвенције УН о промени климе (у даљем тексту: Конвенција) да нема времена за даље одлагање конкретних акција у борби против климатских промена.

Уводна обраћања током пленарних заседања, као и низ година уназад, потврдила су да су очекивања од Конференције индустријски развијених и земаља у развоју различита. За највећи број земаља у развоју (удружених у оквиру регионалне Групе 77 и Кина) фокус Конференције био је на обезбеђивању финансијских средстава за земље у развоју од стране индустријски развијених земаља. Финансијска средства морала би бити обезбеђена за мере митигације (ублажавање климатских промена/смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште) и адаптације (прилагођавање на измењене климатске услове) и на начин да се могу пратити, извештавати и верификовати (у даљем тексту: МРВ) под окриљем Конвенције. Ове државе нагласиле су потребу обезбеђивања финансијских средстава из државних, а не приватних фондова и инвестиција. Такође, разматрање губитака и штета насталих као

последица климатских промена, повећање обавеза смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште (у даљем тексту: ГХГ) индустријски развијених земаља, како за период до, тако и после 2020. године и ефикаснији трансфер технологија, у оквиру чега је поново покренуто питање интелектуалног права својине (у даљем тексту: ИПР) дефинисани су као кључни елементи преговарачког процеса, али и будућег међународног договора.

С друге стране за индустријски развијене земље кључно очекивање од Конференције односило се на дефинисање јасних корака како би на конференцији 2015. године био усвојен међународни документ о обавезама за период после 2020. године. У овом контексту инсистирано је, пре свега од стране Европске уније (у даљем тексту: ЕУ), на дефинисању и достављању циљева смањења емисија ГХГ од стране свих чланица Конвенције најкасније до конференције 2014. године, а како би остало довољно времена да се (до конференције 2015.) процени да ли су исти довољни за остварење ограничења пораста глобале температуре на 2⁰С. ЕУ је у више наврата подвлачила да до сада достављени циљеви смањења емисија ГХГ и обавезе смањења прихваћене за други обавезујући период нису довољне према научним прорачунима за остварење 2⁰С циља. Ипак, ЕУ је позвала све државе чланице Конвенције да што пре започну процедуру ратификације другог обавезујућег периода, с обзиром да је потребно да две трећине држава чланица Конвенције достави ратификациони инструмент Депозитару УН, како би исти ступио на снагу.

ЕУ је тражила и ефикаснији рад по питањима која се односе на избацивање из употребе такозваних F-гасова (HFCs). Иницијатива је да се проузводња и потрошња ових гасова прати кроз Монреалски протокол, док би извештавање о емисијама ових гасова остало у оквиру извештаја под Конвенцијом. Преговори овог типа започети су и под окриљем Монреалског протокола, али је коначни договор остао, као и под окриљем Конвенције за даље разматрање.

Током Конференције земље у развоју (међу којима су, према принципима Конвенције, и Кина, Индија, Бразил, Јужноафричка Република, Саудијска Арабија, Уједињени Емирати) износиле су став и да циљеви смањења емисија ГХГ до 2020. године морају бити повећани од стране индустријски развијених и да исте морају преузети и индустријски развијене државе које нису прихватиле Други обавезујући период (пре свега алудирајући на САД). Позивајући се на основне принципе Конвенције, али и историјску одговорност индустријски развијених земаља за стање емисија ГХГ, највећи број земаља у развоју заступао је став да само ове државе морају имати обавезу смањења емисија ГХГ и у периоду после 2020. године, док земље у развоју требају доприносити смањењу емисија ГХГ у складу са својим могућностима и на добровољној основи.

Велики део Конференције протекао је у преговорима по питању успостављања ефикасног механизма за процену и реаговање на штете и губитке који настају као последица климатских промена, на чему су инсистирале земље у развоју. Наглашена је потреба за јачањем капацитета за припрему националних комуникација и двогодишњих извештаја (припрема ових докумената је обавеза према Конвенцији и средства за исту обезбеђује Глобални фонд за животну средину), као и национално одговарајућих акција митигације (НАМА).

Земље у развоју инсистирале су на значају адаптације у договору за 2015. годину и потреби припреме Националних планова адаптације за све земље у развоју, не оспоравајући приоритетну потребу израде ових планова за најмање развијене и мале острвске земље. Став ових земаља је да су смањење погођености и адаптација на измењене климатске услове директно повезивани са ефикасношћу трансфера

технологија и обезбеђивањем финансијских средстава, а истовремено је ефикасна адаптација представљена као кључни предуслов за ефикасну митигацију у земљама у развоју. У овом контексту, између осталог, ИПР је дефинисан као једна од кључних препрека за трансфер технологија и постојала је тенденција да се оваква позиција унесе у текст релевантне одлуке, што није прихваћено од стране развијених земаља.

Међу спорним питањима, по позицијама земаља у развоју, нашло се и питање финансирања рада Секретаријата Конвенције, за период 2014 – 2015. година, јер је велики удео расположивих средстава био предвиђен за рад ADP и активности у вези са МРВ, поредећи са осталим телима и активностима, који се тичу адаптације, финансирања и трансфер технологија.

Иако је ово питање било једно од тачака дневног реда рада SBI, доношење одлуке по истом остављено је COP-у, као и питање извештаја о раду Адаптационог фонда. Рад Адаптационог фонда (у даљем тексту: АФ) и усвајање релевантне одлуке доведено је у питање, због недостатка финансијских средстава за финансирање пројеката земаља у развоју. Напомињемо, да је недостатак средстава у АФ последица смањеног броја пројеката Механизма чистог развоја и цене јединица смањења емисија ГХГ које настају као резултат спровођења ових пројеката (одакле се обезбеђују средства за АФ). Коначна одлука по питању смањења емисија ГХГ услед смањења крчења и деградације шума, поново због недостатака финансирања, такође је остављена Конференцији на разматрање.

С обзиром да на техничком нивоу није било могуће усагласити ставове по овим, као и питањима финансирања, штета и губитака који настају као последица климатских промена, садржаја одлуке ADP о овим питањима преговарано је на министарском нивоу.

Значајно је и да је започето разматрање питања промене процедура и правила за доношење одлука на Конференцијама, које се сада усвајају консензусом. Преговори по овом питању остављени су за следеће састанке под Конвенцијом.

Потврђено је да ће следећа конференција бити одржана у периоду 1 – 12. децембра 2014. године, у Лими, Перу, а конференција 2015. године у периоду 30. новембар – 12. децембар, у Паризу, Француска. Домаћин конференције 2016. године биће Влада Сенегала.

2. Закључци Конференције

Преговори током Конференције оставили су отворен велики број питања, до самог почетка дела Конференције на министарском/високом нивоу. Оваква ситуација довела је и до одлагања завршетка Конференције, у односу на званично очекивани завршетак 22. новембра (Конференција је завршена 23. новембра у 21 час).

На Конференцији у Варшави усвојен је сет од 37 одлука. Међу најзначајнијим су одлуке које се односе на: финансирање у периоду до 2020. године, оквир за смањење емисија услед смањења крчења и деградације шума и механизам за штете и губитке који настају као последица климатских промена.

Преговори на политичком, односно министарском/високом нивоу, започети 19. новембра прво су довели до постизања договора и усвајања пакета одлука које би требале да обезбеде смањење емисија ГХГ услед смањења крчења и деградације шума (које је узрок једне петине глобалних емисија ГХГ). Овај пакет одлука усвојен је по обавезивању САД, Норвешке и Велике Британије да ће обезбедити 280 милиона УС долара за спровођење активности у овој области. Генерално овај механизам осмишљен

је, пре свега, у циљу заштите и одрживог коришћења шума у најмање развијеним и острвским земљама.

Извештај о раду Адаптационог фонда усвојен је, у вечерњим сатима 22. новембра, након одлуке министара дела индустријски развијених земаља (Аустрија, Белгија, Финска, Француска Немачка, Норвешка, Шведска и Швајцарска) да ће за АФ обезбеде додатних преко 100 милиона УС долара, потребних за финансирање већ одобрених пројеката у земљама у развоју.

На Конференцији је договорено (23. новембра) и усвојена је одлука о успостављању тзв. „Варшавског међународног механизма за штете и губитке”. Према овој одлуци државе чланице Конвенције договориле су да ће најпогођенијим нацијама бити обезбеђена боља заштита од штета и губитака изазваних екстремним временским догађајима и порастом светског нивоа мора. Детаљи функционисања и реализације овог механизма биће разматрани на састанцима следеће године, при чему је организација првог очекивана за март 2014. године.

Најдужи, најзахтевнији и свакако део преговора потпуно „препуштен” министрима/високим представницима Влада односио се на преговоре око обезбеђивања дугорочног финансирања акција у борби против климатских промена у земљама у развоју. Договор по овом питању последњи је и донешен, а усвојена одлука захтева од индустријски развијених земаља, да поред обезбеђених средстава, припремају и унапређују стратегије и приступе за повећање доступних фондова на сваке две године, а у периоду 2014 – 2020. година. У овом периоду и са истом динамиком (на сваке две године) биће организовани и дијалози на високом/министарском нивоу по питању обезбеђивања финансирања у области климатских промена. Први састанак овог типа организоваће Генерални секретар УН, Ван Ки-моон, 23. септембра 2014. године, у Њу Јорку, САД.

По питању наставка рада ADP, договорено је да ће следећи састанак бити одржан у периоду 10 – 14. март 2014. године, у Бону, Немачка. Државе чланице Конвенције, спремне на то, иницираће или интензивирати припреме на националном нивоу за сопствени допринос међународном договору 2015. године. Ове државе доставиће јасне и транспарентне планове постизања својих циљева значајно пре конференције у Паризу, односно током првог квартала 2015. године. Договорено је и да ће, како би био остварен 2⁰С циљ, бити интензивира рад на испитивању техничких могућности и опција за постизање истог, али и чешће укључење високих званичника/министара како би се преговорима дала и јача политичка подршка, односно убрзао процес одлучивања.

3. Оцена резултата Конференције

Одлуке усвојене на Конференцији у Варшави представљају одржени позитиван помак према новом међународном договору, који би требао да почне да важи од 2020. године. Ово нарочито узимајући у обзир усвојени пакет одлука које би требале да обезбеде смањење емисија ГХГ услед смањења крчења и деградације шума и финансијске помоћи обезбеђене у ове сврхе, али и додатног финансирања Адаптационог фонда и усвојене одлуке по питању финансирања у дугорочном периоду. Генерално, пакет од 37 усвојених одлука на Конференцији оставља велику могућност за постизање међународног договора 2015. године.

Истовремено, пакет ових одлука далеко је од очекиваног циља Конференције, али и ефикасног почетка спровођења договора из Дохе. Генерално, резултати Конференције у Варшави, свакако не представљају савршено решење и резултат, али

представљају максимум који је било могуће постићи узимајући у обзир тренутну политичку спремност на консензус држава чланица Конвенције. Другим речима, стиче се утисак да и начин одлучивања, по принципу консензуса, у великој мери утиче на значај садржаја одлука и ефикасност резултата конференција.

Узимајући у обзир садржај одлука усвојених на Конференцији у Варшави, као и број питања која су остала нерешена и о којима ће се преговарати у предстојећем периоду, евидентно је да резултати Конференција представљају само добру основу за даљи успех борбе против климатских промена на међународном нивоу, која ће бити остварена само уколико буде постојала јака политичка воља свих кључних актера.

Са аспекта позиције Р. Србије од кључног значаја су ставови ЕУ, који, између осталог, прате законодавство у овој области, па у процесу приступања и Р. Србија има обавезу хармонизације националног са ЕУ *acquis*. Овде је значајно да ЕУ заступа став да све државе чланице Конвенције требају идентификовати и доставити своје циљева смањења емисија ГХГ до краја 2014. године, те је очекивано се ниво ових очекивања повећава за Р. Србију и остале државе кандидате за чланство у ЕУ.

V. Активности делегације Републике Србије на Конференцији УН о промени климе у Варшави

С обзиром да су се званична заседања, различити састанци неформалних и регионалних УН група, дијалзи на највишем нивоу, као и пратећи догађаји одвијали истовремено, чланови делегације Републике Србије учествовали су на сегментима који су од националног значаја, као и од значаја за рад институција које су представљали.

Члан делегације Републике Србије, представник Амбасаде Р. Србије у Р. Пољској, на позив Генералног директората за климатске акције ЕК упућен представницима Р. Србије за учешће и обраћање, учествовао је на пратећем догађају: НАЗИВ који је овај директорат организовао 11. новембра. У обраћању током овог пратећег догађаја наглашен је значај сарадње и помоћи који Генерални директорат за климатске акције ЕК и ЕУ, уопште, обезбеђују земљама региона у борби против климатских промена, али и сарадње међу земљама региона. У најкраћем су представљени напори Р. Србије да испуни обавезе према Конвенцији, али и оне које проистичу из будућег чланства у ЕУ.

Првог дана друге недеље Конференције (18. новембра) шеф и заменик шефа делегације Републике Србије присуствовали су састанку који је организовала Европска комисија, односно Генерални директорат за климатске акције ЕК. Значајно је поменути да последњих година ЕУ организује састанке са земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ, на којима их упознаје са ставовима делегације ЕУ и очекивањима од конференција. На састанку у Варшави представници Генералног директората за климатске акције навели су да рад ADP групе током Конференције није задовољавајући, те да нацрт предложеног текста завршне одлуке, у том моменту, минимално рефлектује ставове ЕУ. Подсетили су да ЕУ очекује од свих земаља чланица Конвенције да до конференције 2014. године представе своје обавезе за период после 2020. године. Представници делегације Р. Србије напоменули су да Србија прави огромне напоре како би испунила обавезе и очекивања у преговарачком процесу под Конвенцијом. У овом контексту Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине иницирало је израду Стратегије борбе против климатских промена са акционим планом (за финансирање из једног од предприступних фондова ЕУ) која би требала да идентификује могућности за смањење емисија ГХГ на националном нивоу до и после 2020. године. Међутим, због кашњења у почетку

спровођења овог пројекта, иако је одобрен за финансирање, постоји одређена бојазан да Р. Србија неће моћи да изађе са својим циљевима смањења емисија ГХГ до краја 2014. године. Свакако Министарство ће уложити напоре да могућности смањења емисија ГХГ на националном нивоу утврди пре Конференције у Паризу, 2015. године.

Учешће чланова делегације Р. Србије на скуповима и састанцима, нарочито шефа делегације на састанку 18. новембра, које је организовао Генерални директорат за климатске акције ЕК, оцењено је веома позитивно од стране ЕК.

Шеф делегације учествовао је на састанцима на високом/министарском нивоу, организованим у форми дијалога, како би се показала политичка подршка процесу, што је превасходно од значаја за ЕУ.

Генерални директорат за климатске акције ЕК затражио је од делегације подршку за Декларацију за избацивање HFCs из употребе. Текст Декларације у складу је са ставовима које је Влада усвојила за претходно одржану конференцију под Монреалским протоколом. Ипак, из политичких разлога ЕУ одустала је од пласирања предметне декларације у преговарачки процес, током Конференције.

У циљу ефикаснијег спровођења Протокола и Конвенције у Републици Србији делегација је остварила контакте и обавила низ консултативних и неформалних састанака са представницима ЕК, развијених земаља, земаља у развоју, као и земаља Источно европске групе и региона. Обављене су консултације, на техничком нивоу, са представницима Босне и Херцеговине, Црне Горе и Хрватске, а у циљу идентификације могућих заједничких активности и пројеката. Инициран је заједнички ефикаснији рад у област прилагођавања на измењене климатске услове, посебно узимајући у обзир основе које обезбеђују релевантне регионалне стратегије.

Делегација Републике Србије присуствовала је и на пратећим догађајима, које су организовали ЕУ, Кина, Јапан, САД и други, превасходно од значаја за реализацију пројеката и активности на националном нивоу.

ПРЕДЛОГ

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-одлука УС и 72/12), на предлог Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине,

Влада доноси

З А К Л Ј У Ч А К

1. Прихвата се Извештај о учешћу делегације Републике Србије на Конференцији Уједињених нација о промени климе, 11 – 22. новембар 2013. године, Варшава, Пољска, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине, а ради информисања - Министарству финансија, Министарству пољопривреде, шумарства и водоприведе, Министарству привреде и Министарству спољних послова.

05 Број:
У Београду,

ВЛАДА

ПРЕДСЕДНИК